

Aan de staatssecretaris van
Infrastructuur en Milieu
Mevrouw S.A.M. Dijkma
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

DATUM 16 september 2016
KENMERK CGM/160916-01
ONDERWERP Aanbieding evaluatierapport COGEM

Geachte mevrouw Dijkma,

In de Wet Milieubeheer is vastgelegd dat de Commissie Genetische Modificatie (COGEM) om de vier jaar de taak, de samenstelling, de inrichting en werkwijze van de commissie aan een onderzoek onderwerpt en aan de hand daarvan voorstellen kan doen voor gewenste veranderingen.

De COGEM heeft een externe commissie bestaande uit prof. dr. W.E. Bijker, prof. dr. W. de Vos, onder voorzitterschap van mr. drs. J. Staman gevraagd deze evaluatie uit te voeren, met als centrale vraag ‘is de COGEM bij de tijd en goed voorbereid?’.

Het antwoord van de evaluatiecommissie op deze vraag is een volmondig ja. In het rapport “*COGEM: voorop en bij de tijd*” stelt de evaluatiecommissie onder meer dat de kwaliteit van het werk van de COGEM uitstekend is en voldoet aan de eisen die hieraan gesteld mogen worden, de COGEM gezag heeft en nationaal en internationaal hoog aangeschreven staat, betrokken leden en een goed functionerend secretariaat heeft, en dat de organisatie qua inrichting en samenstelling opgewassen is tegen de taken en uitdagingen die op de COGEM afkomen.

De evaluatiecommissie constateert dat het werkveld van de COGEM sterk in beweging is, maar dat tegelijkertijd op met name Europees niveau sprake is van politieke stagnatie en impasses in de besluitvorming. Ze is van mening dat de COGEM een meer proactieve en krachtigere rol kan spelen als gezaghebbend adviesorgaan binnen deze dynamiek. In deze brief wordt ingegaan op de conclusies en aanbevelingen die de evaluatiecommissie doet om deze beoogde versterkte rol in te vullen, en de visie van de COGEM hierop.

Intern functioneren en procedures COGEM

De evaluatiecommissie wijst op de hoge werkdruk, met name bij de COGEM subcommissie Medisch Veterinair en geeft in overweging om deze subcommissie uit te breiden. De hoge werkdruk die samenhangt met het hoge aantal adviesvragen in de afgelopen jaren is al langer een aandachtspunt binnen de COGEM. Aangezien de werkdruk wordt bepaald door externe factoren, kan de COGEM hierop geen sturing uitoefenen, behalve door haar interne procedures zoveel mogelijk te stroomlijnen. De suggestie voor verdere uitbreiding van de betreffende subcommissie wordt overgenomen.

De evaluatiecommissie constateert dat voor sommige COGEM leden onvoldoende duidelijk en inzichtelijk is hoe de onderzoeksagenda tot stand komt. Het Dagelijks bestuur neemt deze conclusie ter harte en zal de communicatie hierover naar haar leden verbeteren.

Taakopdracht COGEM

De COGEM heeft als wettelijke taken om te adviseren over de veiligheid van mens en milieu van handelingen met genetisch gemodificeerde organismen (ggo's) en om de betrokken ministers te informeren over ethisch maatschappelijke aspecten rond genetische modificatie. De evaluatiecommissie is van mening dat de subcommissie van de COGEM die de ethisch maatschappelijke signaleringen voorbereidt, de ruimte moet krijgen om nieuwe onderwerpen en grensvlakken te exploreren en daarmee de scope te verbreden. Verder is de evaluatiecommissie van mening dat de COGEM een sterkere en leidende rol moet claimen in het helpen doorbreken van de impasse in Europa rond ggo's onder meer door met gedegen adviezen de besluitvorming in Nederland te ondersteunen.

Een eventuele verbreding van de taak en scope van de COGEM moet binnen haar wettelijke taakopdracht passen, niet leiden tot doublures met andere adviesorganen en aansluiten bij de advies- en informatiebehoefte van het ministerie van IenM. Eerder heeft de COGEM gerapporteerd dat het onderscheid tussen genetische modificatie en andere technologieën aan het vervagen is. Dit betekent dat ook de wettelijke kaders onder druk komen te staan en dat op termijn de adviserende en de informerende taak van de COGEM onvoldoende zullen aansluiten bij de praktijk. Een eventuele verbreding van de scope van de COGEM moet daarom gezien worden binnen de noodzaak van modernisering van de algehele ggo-regelgeving en het beleid over genetische modificatie. En kan derhalve alleen in nauwe samenspraak met uw ministerie plaatsvinden.

Naar aanleiding van de aanbeveling van de evaluatiecommissie om een leidende rol te spelen binnen de Europese discussie merkt de COGEM op dat haar mogelijkheden als nationaal adviesorgaan hiervoor beperkt zijn. In het verleden heeft de COGEM verschillende publicaties uitgebracht ter ondersteuning van het Nederlandse beleid in de EU. In het licht van de oproep van de evaluatiecommissie zal de COGEM ook bij toekomstige publicaties en organisatie van symposia e.d. de internationale dimensie sterker laten meewegen. Ook zal de COGEM meer en sneller Engelse vertalingen van relevante publicaties uitbrengen.

COGEM publicaties

De evaluatiecommissie beveelt de COGEM aan om rapporten en andere uitingen van een handelingsperspectief voor de verschillende stakeholders te voorzien teneinde haar agenderende functie en de impact van haar activiteiten te versterken. De COGEM neemt deze aanbeveling over, waarbij ze - net als de evaluatiecommissie - onder het opnemen van handelingsperspectieven uitdrukkelijk niet verstaat dat de COGEM beleidsadviezen zal gaan afgeven.

Verder wordt door de evaluatiecommissie in overweging gegeven om in overleg met de partners de Trendanalyse biotechnologie frequenter uit te brengen. De COGEM merkt op dat een dergelijk besluit niet aan haar is, omdat de frequentie van de trendanalyse bepaald wordt in overleg tussen het parlement en de staatssecretaris van IenM.

Samenwerking met andere organisaties

De evaluatiecommissie pleit ervoor om de bestaande samenwerking met andere adviesorganen als de WRR en de Gezondheidsraad uit te bouwen en te versterken. Ze concludeert dat met name op bestuurlijk niveau verdere versterking van de banden gewenst is.

De COGEM ziet samenwerking met nationale en internationale zusterorganisaties als een belangrijk instrument om de kwaliteit en impact van activiteiten en publicaties te vergroten, waarbij elke organisatie vanuit haar specifieke rol en taakopdracht opereert. Niet alle onderwerpen zijn geschikt voor samenwerking gezien de verschillende taakopdrachten die adviesorganen hebben. Waar mogelijk en passend zal de COGEM samenwerking blijven zoeken met andere organisaties. Naar aanleiding van de aanbeveling van de evaluatiecommissie zal de COGEM een jaarlijks overleg op bestuursniveau initiëren met relevante adviesorganen.

Communicatiestrategie

De evaluatiecommissie is van mening dat de huidige terughoudende communicatiestrategie van de COGEM niet meer past bij de snelle wetenschappelijke ontwikkelingen en de politieke en maatschappelijke vragen die deze ontwikkelingen met zich meebrengen. Zij doet daarom de aanbeveling aan de COGEM om proactiever op te treden door onder andere signaleringen onder de aandacht te brengen van stakeholders en intermediaire doelgroepen, en verbinding te zoeken met de politiek voor een betere voorbereiding van de politieke landing van publicaties.

De COGEM is zich ervan bewust dat door haar terughoudende opstelling haar zichtbaarheid buiten het directe werkveld beperkt is. Anderzijds ondersteunt deze terughoudende opstelling de positionering van de COGEM als een gezaghebbend, onafhankelijk wetenschappelijk adviesorgaan dat op gepaste afstand staat van het maatschappelijke debat over genetische modificatie. De COGEM geeft informatie, maar neemt geen deel aan het maatschappelijke debat omdat daardoor haar geloofwaardigheid en gezag zou worden ondermijnd. Zoals de evaluatiecommissie constateert, wordt de COGEM gezien als hoog aangeschreven en gezaghebbend.

Het proactief benaderen van stakeholders en het leggen van verbinding met mogelijke doelgroepen, zoals de politiek, mag niet ten koste gaan van het gezag van de COGEM. De COGEM zal daarom terughoudend met deze aanbeveling omgaan, waarbij ze de opmerking dat publicaties onvoldoende onder de aandacht worden gebracht van stakeholders en doelgroepen op zal pakken door een actievere verspreiding.

De COGEM neemt met instemming kennis van de constatering van de evaluatiecommissie, dat het van belang voor de Nederlandse samenleving is dat de COGEM ook in de toekomst haar rol en opdracht optimaal moet blijven vervullen en dat daarvoor continuïteit in het functioneren van de driehoek IenM, Bureau GGO (RIVM) en de COGEM noodzakelijk is, waarbij de beide laatstgenoemde organisaties afstemmen en samenwerken met respect voor ieders positie en verantwoordelijkheid.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Prof. dr. ing. Sybe Schaap
Voorzitter COGEM

Bijlagen: COGEM: voorop en bij de tijd. Evaluatie COGEM 2011 – 2016
COGEM Statusrapport 2011-2016